

ŽIVOT NA ČEKANJU Globalovi reporteri s tražiteljima azila i azilantima u Hrvatskoj

Prepušteni izolaciji, predrasudama i naporima vrijednih volontera

G Lucija Mulalić
lucija.mulalic@gmail.com

Belende Saiko, mladić iz Demokratske Republike Kongo, jedan je od rijetkih sretnika koji su u Hrvatskoj uspjeli dobiti azil. Belende je iz Konga prije tri godine pobjegao u Grčku, ali je ubrzo otišao zbog policijskog nasilja i nesnošljivosti stanovništva. Dolaskom u Hrvatsku doživio je potpuno drukčije postupanje ljudi u uniformi, koji su ga, umjesto pogrđnih riječi, najprije pitali je li gladan. Iako je dobio azil, rješenje je morao čekati gotovo godinu i pol dana.

“Najteže je bilo čekanje i osjećaj nemoći”, govori. Zavolio je Hrvatsku i veseli se tome što može ostati ovdje, no priznaje da ga je ponekad strah budućnosti. Također mu smeta i percepcija azilanata u javnosti. “Zbog jedne loše osobe, ljudi misle da su svi azilanti loši”, smatra Belende.

SENZACIONALIZAM I KSENOFOBIA

Problemi s kojima se susreću tražite-

Nerijetko možemo čuti da su tražitelji azila i azilanti ovdje da bi nam ukrali posao, da bi živjeli od naše socijalne pomoći ili ih se prikazuje kao ljude koji su u obećanu zemlju pobjegli od raznih strahota

Branko Orišković socijalni je radnik Crvenog križa koji radi s tražiteljima azila

Belende Saiko dobio je azil nakon što je u Hrvatsku iz Konga pobjegao preko Grčke

Ovako nekima izgledaju prve slike Zagreba

Foto: Matea Petrović

Tražitelji azila pomagali u poplavama

„Azilanti i tražitelji azila briga su svih članova ovog društva jer su oni danas izbjeglice jednako kako su Hrvati bili prije 20 godina”, smatra Tea Vidović iz Centra za mirovne studije. Nadodaje i kako smatra da je solidarnost prema svima važna za cijelo društvo. I sami tražitelji azila pokazali su svoju solidarnost time što su aktivno volontirali s Crvenim križem u pomoći Hrvatskoj u vrijeme poplava. Umjesto da budu prva instanca za pružanje sustavne institucionalne podrške, u kojem bi svako ministarstvo pružilo uslugu iz svoje domene, državne institucije su u tom pogledu razočarale i zadatak prebacile na civilno društvo. „Važno je da udruge poput Crvenog križa i CMS-a nisu jedini sustav podrške jer je onda sasvim jasno koliko je institucijama ove države stalo to tih ljudi”, zaključuje Tea.

Iji azila i azilanti (osobe koje su azil dobile) u Hrvatskoj nisu česta tema u javnosti. Medijsko praćenje teme često je senzacionalističko, a ponekad i ksenofobno i rasističko. Nerijetko možemo čuti da su tražitelji azila i azilanti ovdje da bi nam ukrali posao, da bi živjeli od naše socijalne pomoći koja se ne osigurava ni većini Hrvata. Ako se o azilantima piše na drugi način, onda se prikazuje kako je Hrvatska za njih značila spas od strahota od kojih su morali pobjeći. Iako je to točno, Hrvatska u mnogo toga nije niti blizu obećanoj zemlji.

Osim dugog čekanja na odluku o azilu, neki od problema s kojima se suočavaju i tražitelji azila i azilanti nedostatak je stručne psihološke podrške, a mnogi dolaze s traumama koje treba tretirati. Tražitelji azila nerijetko nisu upoznati sa svojim pravima, niti s barem osnovama hrvatskog jezika i informacijama

|| Jezik je najveći problem integracije, budući da, iako zakonom propisan, hrvatske vlasti uopće ne osiguravaju provođenje tečaja hrvatskog jezika i kulture

Hotel Porin utočište je za azilante

o našem društvu. Također i sam proces ispitivanja pri pružanju iskaza za azil može biti vrlo težak i neugodan. Tražitelji azila osobe su koje bježe iz određenih zemalja, od određenih politika te ako bježe od osoba u uniformama, razgovor s drugom osobom u uniformi u Hrvatskoj može im biti vrlo neugodan, a upravo je taj razgovor ključan segment za odobravanje ili odbijanje azila.

No i oni koji uspiju dobiti azil ili supsidijarnu zaštitu susreću se s mnogim zaprekama u integraciji u hrvatsko društvo. Jezik je u tome najveći problem, jer,

iako zakonom propisan, hrvatske vlasti uopće ne osiguravaju provođenje tečaja hrvatskog jezika i kulture. Branko Orišković, socijalni radnik iz Crvenog križa, ističe isto.

UČENJE JEZIKA

“Osobama koje dobiju zaštitu zakonom je zajamčeno učenje hrvatskog jezika, ali oni ga ne uče”, zaključuje i dodaje kako jezik jedino uče u prihvatilištu s Crvenim križem te s Centrom za mirovne studije, čiji volonteri uglavnom nisu profesionalni učitelji.

Također, problem je i nepriznavanje kvalifikacija koji su stekli jer sa sobom nemaju svjedodžbe ili diplome. Dokumente često nemaju jer su im uništeni ili izgubljeni, a ako i postoje, teško je kontaktirati državne institucije zemalja iz kojih su pobjegli, jer im to može ugroziti status azila.

Osim toga azilanti nakon odobravanja statusa dugo čekaju na dobivanje stanova, na koji imaju pravo prema Zakonu o azilu, a nerijetko se susreću i s ksenofobnim i rasističkim stanovnicima. Mustafa, mladić iz Somalije, i sedam mjeseci nakon što je dobio supsidijarnu zaštitu živi u prihvatilištu jer mu MUP i Centar za socijalnu skrb još nisu osigurali stan.

“Samo čekam i čekam”, izjavljuje bez nade.

Crveni križ dio je šire socijalne mreže nevladinih udruga koje pružaju podršku izbjeglicama i u kojoj su i Hrvatski pravni centar koji pruža besplatnu pravnu pomoć, Centar za mirovne studije koji radi na poučavanju jezika, zaštititi

Prvi status azila odobren 2006.

Azil se prema našem zakonu definira kao zaštita koja se odobrava strancu koji zbog osnovana straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja ne može biti siguran u vlastitoj zemlji.

O odobravanju azila odlučuje Ministarstvo unutarnjih poslova, a dok čekaju rješavanje svojih slučajeva, tražitelji azila smješteni su u prihvatnim centrima: nekadašnjem hotelu Porin u Dugavama ili u Kutini, gdje su smještene samo ranjive skupine: žene, djeca, maloljetnici, obitelji, osobe s invaliditetom, osobe s psihičkim tegobama. Zakon o azilu koji je trenutno na snazi donesen je 2007. godine, s izmjenama 2010. i 2013. godine. Hrvatska je prvi status azila odobrila 2006.

prava i integraciji, Bijeli anđeli – navijači NK Zagreba s kojima se organiziraju nogometne utakmice, Jezuitska služba za izbjeglice, udruga Izazov kao i najveći partner udruga, UNHCR.

NEDOSTATAK POLITIČKE VOLJE

Hrvatska je za izbjeglice i dalje primarno tranzitna zemlja, uglavnom zbog teškog jezika, strogih uvjeta za dobivanje azila, predugog postupka i malih izgleda za pronalazak posla.

Većina tražitelja tako Hrvatsku uglavnom napušta, a i oni koji dobiju azil nemaju mnogo izgleda za kvalitetnu integraciju u društvo. U Hrvatskoj se čini kao da ne postoji politička volja za bavljenjem ovim problemima, država ne provodi kvalitetnu integracijsku strategiju izbjeglica, koordinacija institucija nedovoljna je te su tražitelji azila i azilanti tako uvelike prepušteni sami sebi i gotovo neizbježnoj društvenoj izolaciji.

BROJEVI

4711

zahtjeva za azil predano je od 2004. do listopada 2014.

71

azil i

60

supsidijarnih zaštita dodijeljeno je u Hrvatskoj od 2006. do danas

394

ljudi zatražilo azil u prvih deset mjeseci 2014.

1193

zahtjeva zaprimljeno je 2012., najviše dosad

Najviše zahtjeva u ovih deset godina došlo je od tražitelja iz Afganistana, Somalije, Sirije, Alžira, Srbije, Kosova, Pakistana, Palestine, Irana, Maroka i Tunisa